

Straatcultuur in de klas

Botsende culturen vragen om een antwoord

De botsing tussen jeugdcultuur en de cultuur van de burgermaatschappij vindt plaats op school. Alle scholen – ook groene – hebben er mee te maken. Scholen moeten volgens het APS helpen jongeren op te voeden.

Ze hebben een grote mond en zijn snel op hun teentjes getrapt. Ze klieren in de klas, gooien met pennen, gum of laten hun mobieltje afgaan als de leraar niet kijkt. Het zijn de gedragsvoorbeelden van jongeren die opgroeien in de cultuur van hun eigen *peer group*. Socioloog Iliass El Hadioui noemt die voorbeelden van overlastgevend gedrag op school in zijn analyse van wat er met Marokkaans-Nederlandse jongeren aan de hand is. Ze ontmoeten elkaar op straat, veelal in achterstandsbuurtjes in de grote steden. Op straat ontwikkelen ze hun eigen mores. Die mores zijn anders dan de mores van de maatschappij, van thuis of van school. De school is de plek waar de ontmoeting tussen hun mores en die van de burgermaatschappij plaatsvindt. En dat botst nogal eens.

Randstad

In zijn analyse 'Hoe de straat de school binnendringt', gaat El Hadioui, zelf van Marokkaanse afkomst, in op de achtergrond van deze probleemjongeren. Hun gedrag is niet verbonden met de Marokkaanse cultuur, integendeel. Het is een gevolg van jongeren die vervreemd raken van de Marokkaanse thuiscultuur, veel meer dan hun ouders of grootouders. Ze zoeken elkaar op en ontwikkelen hun eigen *street values*. Ze genieten van het leven en zijn hedonistisch ingesteld. De clips op TMF of MTV zijn hun inspiratiebronnen. Absolute vrijheid in doen en laten van wat je wilt is belang-

rijk. Ze verheerlijken materialisme en geweld. Weerbaarheid, onkwetsbaarheid en het uitstralen van succes staan hoog aangeschreven. 'Respect' is een sleutelwoord, waarmee ze bedoelen dat ze erkenning willen voor hun masculiniteit. Zwakte vertonen past daar niet bij. Die *street values* botsen met de schoolcultuur. Daar gaat het om discipline, inspanning, zitten, denken, geduld en onvrijheid.

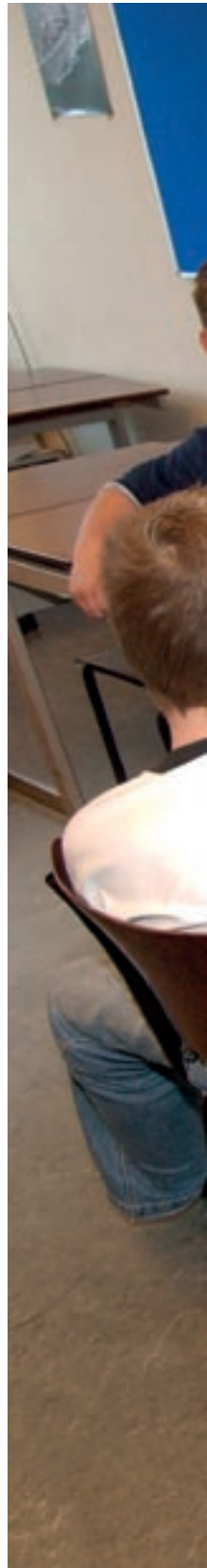
De analyse zoals El Hadioui die beschrijft, strekt verder dan de Marokkaans-Nederlandse jongeren. Het gaat over jeugdcultuur zoals die zich overal in *peer groups* ontwikkelt. Johan Hamstra, medewerker van het APS denkt bijvoorbeeld ook aan jongeren die elkaar ontmoeten op een hangplek, rechts-extremistische jongeren. Of misschien jongeren die elkaar ontmoeten in een keet zoals je die op het platteland aantreft. Maar of dat laatste echt zo is, weet hij niet. Het gaat er om dat jongeren tussen 12 en 18, jongeren in de puberteit op zoek zijn naar grenzen. Ze zetten zich af tegen ouders, tegen gezag. De onderlinge relaties zijn alles voor hen. Ze zoeken elkaar op. Dat kan bij een sportclub, in een hobby, een muziekvoorkeur maar ook op straat. Ze ontwikkelen daar hun eigen mores en cultuur. Jongeren nemen hun mores mee naar school. Daar vindt de ontmoeting plaats tussen hun cultuur en de cultuur van de school en de burgermaatschappij. De ene cultuur zal sterker botsen dan de andere cultuur. De

leraar is vaak de knokkende bemiddelaar in deze ontmoeting.

"Alle scholen hebben te maken met die botsing", denkt Hamstra. "Niet alleen de zwarte scholen in de Randstad. Je moet je er als school op bezinnen. Wat kun je als school?" Geïnspireerd door de analyse van El Hadioui, heeft hij die vraag voorgelegd aan vertegenwoordigers van scholen in de Randstad die met het probleem zaten. De analyse hielp hen te bedenken wat er aan de hand was. Verwijzen naar in dat geval, de Marokkaanse cultuur is zinloos. Het is ook niet de kern van het probleem. Je moet de straatcultuur willen begrijpen.

Eigenheid

Een van die scholen hield een paneldiscussie met docenten en jongeren. Op de vraag 'Wat is belangrijker: je maatje of je thuiscultuur?' kiezen de jongeren voor hun maatje. De groepsdruk is enorm. Dat verraste de leerkrachten soms. Voor de groep mag je geen zwakte vertonen, daarom zullen ze nooit toegeven dat je een fout maakt. Stoer gedrag is statusverhogend, daarom pesten ze medeleerlingen of klieren in de klas. En respect mag niet ondermijnd worden, daarom zijn ze zo snel op hun teentjes getrapt. Wat moet daarmee je als leerkracht? "Wil je straatcultuur doorbreken, dan is contact essentieel", zegt Hamstra, "alleen zo kun je ze kraken. Die jongeren leven met pijn. De straatcultuur gaat hun niet in de koude kleren zitten. Ze

Jongeren brengen hun eigen jeugdcultuur de school binnen. Die cultuur botst soms met de schoolcultuur. Een school kan helpen die jeugdcultuur te doorbreken

weten drommels goed wat de mores van de burgermaatschappij is.” Maar de jongeren hebben het gevoel met hun pijn vaak niet terecht te kunnen bij hun docenten op school. Ze missen betrokkenheid. Ze hebben soms het gevoel dat hun leraar meer geïnteresseerd is in Engels of Wiskunde, niet in henzelf. “Je moet daarom als docent benieuwd zijn naar hun cultuur”, betoogt Hamstra. “Wat doen ze? Wat denken ze? Je moet engagement uitstralen. Je moet een op een gesprekken hebben om ze te bereiken.” Het doorbreken van de straatcultuur hoeft en kun je als school niet alleen te doen. Je kunt buurtwerkers erbij betrekken, de wijk of de gemeente. Ouders hebben er ook een rol in, die zitten vaak met hetzelfde probleem. Daarom zijn goede contacten tussen ouders en school wezenlijk. In een intensief gesprek met

ouders, docenten en leerling moet je praten over kansen, over talenten. Waar is de jongere goed in? Waarin kan hij zich ontwikkelen en loskomen van de straatcultuur? Dat kan darts zijn, voetballen of misschien deelname aan Idols. “Het gaat er om dat je de eigenheid van de jongere helpt ontwikkelen. De verantwoordelijkheid om aan de groepsdruk te ontsnappen ligt bij de jongere zelf.”

Straatcultuur of jeugdcultuur komt de school binnen. Alle scholen, ook groene, hebben er in meer of mindere mate mee te maken, is de overtuiging van Hamstra. Alle jongeren hebben dezelfde impulsen zoals TMF, MTV of internet. De botsing tussen jeugdcultuur en burgermaatschappij wordt uitgevochten in de klas. Als school zul je het moeten willen zien. Je kunt er als school een antwoord

op geven door alleen repressief te zijn, maar dat lost niets op. Je moet het vooral preventief aanpakken. “Je moet een opvoedende school willen zijn. Niet opvoeden is geen optie.” Het APS kan scholen helpen een opvoedende school te worden. □

Meer informatie:

www.aps.nl

www.schoolenveiligheid.nl

De brochure ‘Hoe de straat de school binnendringt’ is te bestellen bij APS (onder publicaties, prijs 7,50 euro).